

פרשת ראה

הניסיון שלו. לא שלך!

ידו נשמטה ממעקה המרפסת והוא צנח למטה ללא שליטה. "אלוקים", צרח הקמץ הכרוני בייאוש, "אם תציל אותי אתן מעשר מרכושי לצדקה." האדמה המשיכה להתקרב במהירות. והוא צעק בשנית: "אלוקים, אם תעשה לי נס - חצי מרכושי יועמד למטרות חסד ועזרה לנזקקים." אך המהירות שבה התרסק גברה והלכה.

לבסוף זעק: "את כל הוני אתרום לצדקה אם אנצל ואצא בחיים..." משאית עמוסה שקי צמר-גפן קלטה אותו בהשגחה פרטית שנייה לפני שהוא נמרח כולו על האספלט.

כשכולו רועד מעצם החוויה הטראגית שעבר, נשף הקמץ אוויר מלוא ריאותיו והפטיר: "אלוקים, אתה בטח תבין אותי. לפעמים שאני בלחץ - אני מדבר הרבה שטויות..."

שר גוי, טורנוסרופוס שמו, שאל את רבי עקיבא: "אם אלוקים אוהב עניים - מפני מה אינו מפרנסם." ענה לו רבי עקיבא: "כדי שאנו נפרנס אותם ונינצל מדינה של גיהנם" שהרי צדקה תציל ממוות, הן גשמי והן רוחני.

הקשה טורנוסרופוס: "אדרבה, אם המלך כעס על אחד מעבדיו והשליכו לכלא, וגזר שלא יתנו לו אוכל ושתייה עד שימות ברעב [כשההקבלה ברורה, לעני שאלוקים לא העניק לו די מחייתו], והלך מישהו והאכילו והשקהו בניגוד לרצון המלך - האם לא לפשע במלך ייחשב הדבר.?!"

לפני שנמשיך לקרוא את תשובתו של רבי עקיבא לשר, נתבונן מעט בטענתו של טורנוסרופוס. מה לא בסדר בחברה שחלקם מוצאים כדי פרנסתם ויכולים לצלוח את משברי החיים בכוחות עצמם, לבין אנשים משולי החברה שצריכים סיוע ועזרה כדי לשרוד? הרי גם אצל הגויים מסכימים רוב בני האדם השפויים שעזרה לזולת היא דבר טוב, רק שלא כולם מיישמים זאת...

טורנוסרופוס רצה לקנטר את רבי עקיבא ושאל כך: יסוד איתן בחייו של כל יהודי הוא האמונה והביטחון שכל דבר שקורה מסביבו בחיי היום יום הוא רצון הבורא יתברך. אנחנו יודעים ואף מצטטים בלי הרף: לכל כדור יש כתובת, וגם לעלה קטן שנשר מן העץ יש סיבה ותכלית.

קטע נכבד מאוד מפסוקי פרשת השבוע מתמקד ומבליט את העזרה והחסד לאביונים. התורה כופלת את לשונה ומפרטת סוגי עזרה רבים שבהם נדרשים אנו לעזור לעניים, מדגישה שיהא זה בסבר פנים יפות ועוד. ולכאורה יש להקשות: אם ה' ברא את פלוני במזל כזה שלא יהיה לו כסף, האם זה לא פגם באמונה ללכת ולתת לו כסף בניגוד לרצון ה'?

ענה לו רבי עקיבא: "טעות בידך! אתה מסתכל על עם ישראל כעבדים שהמלך כעס עליהם. עבד שהמלך כעס עליו ורוצה להרעיבו, לא כדאי להסתכן בזעמו של המלך ולעבור על הוראתו באמצעות דאגה למזונו ושלומו של העבד.

"אבל עם ישראל נקראו בנים למקום, מבין אתה שאם המלך כעס על בנו וציוה להרעיבו - אין זה אלא כעס זמני. משיעבור כעסו של המלך וינחם על הוראתו, בוודאי ישמח המלך לשמוע שמישהו המרה את פיו ודאג לבנו לאוכל ושתייה כדי שלא ימות."

פרשת ראה

עד כאן דברי המדרש בתוספת הסבר. אבל רבי עקיבא השיב לטורנוסרופוס רק על קנטרנותו. הסיבה האמיתית לכך שנצטוונו על מצות הצדקה היא כמו שאמר רבי עקיבא בתחילת דבריו: כדי שאנו נתרגל לתת ולהעניק משלנו לזולת ולזכות לכפרה על עוונותינו, כמו שנאמר "וחטאיך - בצדקה פרוק."

הקב"ה ברא עולם שאין בו שלמות! לזה חסר חכמה ולשני כסף, השלישי היה מעדיף יותר כח והרביעי רוצה קול יפה. אך לכל אחד ניתנו הכלים המתאימים עבורו ואיתם הוא נדרש להתמודד.

גם אם כשכואב לך ולא נראה לך שהכל הולך כשורה, אתה בעל אמונה חזקה בה' ויודע שהכל לטובה - אל תהיה "בעל ביטחון ואמונה" על חשבון העני... כאן הקב"ה רוצה שתפעל למענו ותעזור לו בכל מה שאפשר, להאמין, זהו ניסיונו של העני. שעל אף עוניו הקב"ה אוהב אותו ורוצה בטובתו.

הניסיון שלך זה דווקא לתת לו משלך. אם בכסף, או בעצה טובה, סיוע גופני או חיוך רחב. בפיו של אחד מגדולי ישראל הייתה מורגלת האמרה: "דאג לעולם הבא שלך, ולעולם הזה של חברך."

במחשבה מעמיקה יותר הדברים נכונים גם לגבי דברים שלא מוצאים חן בעינינו אצל הסביבה, אל תדרוש מהזולת להשתפר כי זה לא נח לך. הניסיון שלו זה לתקן את מידותיו, והניסיון שלך זה לקבל אותו כפי שהוא ולסייע במידת הצורך.